

ЧОМУ ФІЛОСОФСЬКА, ЧОМУ БОГОСЛОВСЬКА ОСВІТА?!

Релігійно-богословські та філософські пошуки – такі ж давні, як і сама людина, а їхня цінність має онтологічне значення для всього людства. Зайвим буде доводити, що чим більше в народі (країні) філософів, не кажучи вже про релігійних філософів і богословів, тим вищим є їхній соціально-правовий, політичний, економічний та культурний розвиток.

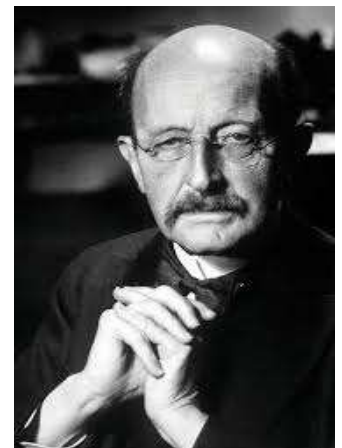
Пригадаймо велич та могутність Київської Русі-України, коли руські князі опікувалися Церквою, а Церква, крім власне літургійного (богослужбового) життя, займалася просвітництвом, заснуванням шкіл, бібліотек, друкарень, формуючи власні зразки високої культури, що своїм корінням сягала джерел Одкровення і виходила саме з храму, а вся філософська думка розвивалася у руслі богомислія. Так було в Стародавніх Греції та Римі, середньовічній і новочасній Європі.

Виняток становили хіба що так звані «просвітители», які будь-що прагнули виставити науку у непримиренну позицію до релігії. Ця тенденція була особливо відчутна в епоху становлення буржуазних відносин.

Однак і серед загалу тодішніх мислителів лунали голоси на захист релігійної віри та необхідності Богопізнання за допомогою релігійного досвіду. Вистачить згадати імена таких мислителів планетарного масштабу, як Г. Галілей, І. Ньютон, Б. Паскаль, А. Ампер та багато інших вчених, які розробили низку логічних доказів буття Бога (Р. Декарт, Г. Ляйбніц, Х. Вольф, Л. Пастер та ін.).

Аналізуючи переваги досвіду тісної співпраці віри і розуму, науки та релігії, як і негативи та ризики штучної конфронтації між ними, що насаджували конструктори тоталітарних політико-ідеологічних режимів, ми певні того, що сьогодні настав час кардинально переглянути систему науково-богословського співвідношення, взаємин Церкви і Держави, що дозволить сформувати якісно нову парадигму розвитку не лише науки, а й суспільства в цілому. Адже, як справедливо наголошував відомий фізик М. Планк, «і релігія, і природознавство потребують віри в Бога, при цьому для релігії Бог стоїть на початку будь-яких роздумів, а для природознавства – наприкінці».

початку будь-яких

Не менш переконливо цю потребу обґрунтовував всесвітньо відомий український мислитель В. Вернадський, який твердив: «Доволі часто доводиться чути, що те, що наукове – те слухне, правильне, служить вираженням чистої і незмінної Істини. Насправді це не так. Незмінна наукова Істина складає той далекий ідеал, до якого прагне наука». Лише прагне! Отже, якщо ми хочемо стати свідками реального суспільного поступу у всіх його складових: духовній, економічній, соціальній та культурній, то мусимо відновити випробовуваний століттями статус паритетності суспільної синергії віри і розуму.

Звідси бачимо, що подолання відгомону зухвалого протистояння і боротьби «розперезаного» розуму з релігією й нині залишається нагальною проблемою. І тут великі сподівання якраз на молоде, незаангажоване марксистсько-ленінським детермінізмом і матеріалістичним монізмом покоління. Водночас, якщо цього не станеться,

то морально-етичні, суспільно-політичні, філософсько-логічні конфлікти будуть лише поглиблюватися, сходячи від макрорівня до мікрорівня, порушуючи на цьому шляху інші вагомі світоглядно-ціннісні аспекти онтологічної ваги та значення: основи антропосоціогенезу, релігійно-філософські метафізичні конструкції, засадничі принципи етики та моралі, не кажучи вже про питання створення світу та кінцеву мету призначення людини. До того ж, на наше глибоке переконання, варті докорінного переосмислення акценти розуміння і практика реалізації принципу відокремлення Держави від Церкви, який в Україні, починаючи з анексії значної частини її етнічних земель царською, а пізніше і всієї її території радянською імперією, застосовувався доволі вибірково і політично вмотивовано. Хоч як прикро, але ця практика зберігається й досі. Згадаймо тут добу комуно-більшовизму, коли Церкву використовували у пропагандистських цілях і боротьбі з іновірцями; виборчі кампанії, коли конфесійний чинник визначально впливав на їх перебіг і результати.

У цьому контексті дуже важливо, щоб і богослови, і філософи перебороли у собі спокусу зазіхання на «чужі» об'єкти й предмети та не переступали межі «власних» досліджень, вторгаючись, мов буревій, у сфери, де вони неспроможні висловити компетентних думок та здійснити комплексні узагальнення.

Отже, потреба забезпечення гармонії і симфонії релігійно-наукових відносин, є нагальною суспільною вимогою, розв'язання якої значною мірою залежить від того, яке місце серед освітніх пріоритетів сучасної молоді буде відведено філософській та богословській освіті.

Ця проблема особливо гостро постає в наш час, коли, попри стрімкий розвиток науки та техніки і, зокрема, інформаційних технологій, людство чимраз більше замислюється не над новими моделями космічних кораблів чи комп'ютерів, а над пошуком надійних орієнтирів власного духовного, культурного та морального поступу.

Погляньмо на сьогоднішні Афіни – колиску любомудрія і греків, що остаточно знехтували софіцентризмом, основи якого заклали Платон, Аристотель та Плутарх і довершили Василій Великий, Іоан Златоустий, Григорій Богослов та інші християнські мислителі. Адже цілком очевидно, що доки вони

культивували неперехідні гуманістичні ідеї, які провіщали Одкровення (в стародавні часи) або узгоджувалися з ним, доти їхня інтелектуальна культура здавалася недосяжною і слугувала прикладом для наслідування іншими народами.

А що маємо сьогодні? Греція тепер виживає за рахунок фінансових ін'єкцій Європейського Союзу, перетворившись водночас на суцільну офшорну зону. Та й, зрештою, навіщо нам ті греки, прем'єр-міністр яких – А. Ципрас – «в'яже ціпи» із московським агресором В. Путіним. Краще зазирнімо на мить у власні душі, адже, ми так само, ігноруючи настанови Г. Сковороди, Т. Шевченка, Л. Українки, І. Франка, Д. Донцова, С. Петлюри, С. Бандери, А. Шептицького, перетворилися на легку здобич

для північно-східного агресора – Росії. І так буде доти, поки ми не дамо самі собі чітку відповідь на Шевченкове: «Що ми?.. Чий сини? Яких батьків? Ким? За що закуті?..»

І, звісна річ, допоможуть розібратися з цим, прочитавши, як заповідав Великий Кобзар, усе заново й «од слова до слова», не минаючи, «ані титли, ніже тії коми», нам наші духовні й світські інтелектуали – філософи та богослови. Ще легше це буде зробити самому, здобувши цілісну і системну філософську освіту, звільнену від ідеологічних міфів та відповідну до сучасної національно-освітньої парадигми, в основу якої покладено ідею Бога, Людини та України.

На благо, сучасне українське суспільство, схоже, починає усвідомлювати онтологічну значущість філософської та релігієзнавчо-богословської освіти, яку навмисно було відкинуто на маргінеси суспільного буття, до речі, не лише комуно-більшовицьким режимом, а й режимом Кучми-Януковича. Останні добре розуміли, що «німих», «глухих» і «маловідаючих» – значно легше запрягти у тяжке ярмо, щоб орати лихом й лихом засівати. Важливо, що врешті-решт стали на правильний шлях і окремі державні урядовці, які покликані реформувати національну систему освіти. Звісно, йдеться про перші кроки, а не про весь складний і тернистий шлях, який належить подолати, не озираючись назад, подібно до жінки Лота, яка через звичку до старих порядків і небажання поривати з ними,

перетворилася на соляний стовп (Бут. 19, 26). Проте включення теології та релігієзнавства до «Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» в Україні, є тим вагомим досягненням, яке ще вчора здавалося неможливим. І це, поза будь-яким сумнівом, сміливе та відповідальне рішення, на яке пішов справді український міністр освіти і науки Сергій Квіт.

До того ж, минаються часи, коли на філософію дивилися як на «недонауку», а на випусників філософських факультетів як на потенційних клієнтів центрів зайнятості, котрі через «не той» фах не мають шансів знайти ані нормальної роботи, ані гідної зарплати. Сьогодні філософська та релігієзнавча освіта переживають справжній ренесанс. І ця тенденція очевидна не лише в цивілізованому світі, а й в Україні. Так само і з богослов'ям, воно нарешті повертається у властиве йому науково-освітнє лоно, з якого свого часу було незаслужено виштовхнуто комуністично-більшовицьким режимом. Ми спостерігаємо, як поступово покидають науково-освітні лави ті, хто очолювали створені в радянський час філософські школи, наукові підрозділи, навчально-освітні установи чи осередки, що замість того, аби готувати високоосвічених і всебічно розвинутих фахівців з вищою філософською чи релігієзнавчою освітою, а головне – широким кругозором і збалансованим мисленням, в якому однаковою мірою відводилося б місце вірі і розуму, релігії і науці, вишколювали партфункціонерів та пропагандистів радянської атеїстичної моделі суспільного розвитку, конструюючи у такий спосіб особливий тип людини – *homo sovieticus*. У цих умовах релігію потрібно було розуміти не інакше, як «опіум для народу». До того ж, ані богословів, ані церковно-релігійних діячів уже не змушують

служити спецслужбам. Усунено також будь-які додаткові умови, що часто-густо виступали перепорою на шляху до набуття фаху філософа чи богослова. Непотрібно також диплома про якусь здобуту раніше освіту, комсомольського чи компартійного квитка, служби в лавах радянської армії, трудового стажу.

Сьогодні все – майже до навпаки: здобути вищу філософську,

теологічну чи релігієзнавчу освіту може кожен випусник чи то середньої школи, а чи училища, чи коледжу. А якщо ваш вибір припаде на філософсько-теологічний факультет Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, то ви матимете ще

додаткові преференції навчатися на військовій кафедрі за цікавими та престижними військовими спеціальностями, а також набути навиків капеланської служби.

Більше того, здобуття наукового ступеня «магістр» за будь-якою спеціальністю, яку дає факультет, стало доступним для кожного, хто має диплом бакалавра, оскільки за новим Законом України «Про вищу освіту», усі, хто захищає кандидатську (за колишніми формулюваннями) дисертацію з кожного напрямку чи спеціальності (крім медицини та права), присуджують наукову ступінь «доктор філософії».

Отже, для здобуття філософської, богословської чи релігієзнавчої освіти та ще й на найпрестижнішому факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (інші назви: імені імператора Франца Йосифа (1875 – 1918 рр.), Universitatea Regele Carol I din Cernăuți (1919 – 1940 рр.), Чернівецький державний університет (1940 – 1989 рр.), потрібні:

- 1) бажання навчатися в одному із найвідоміших університетів України та Центрально-Східної Європи, який має майже півторасторічну історію, а його освітні та наукові традиції – відомі у всьому світі;
- 2) встигнути зареєструватися й успішно скласти ЗНО з таких предметів: «Українська мова та література», «Історія України» (обов'язкові на всі спеціальності), плюс «Біологія», «Географія», «Іноземна мова» чи «Математика» (за вибором абітурієнта);
- 3) не виходячи з домівки, подати в електронній формі заяву щодо зарахування на навчання;
- 4) щойно вийде наказ про зарахування, прийти й написати заяву про поселення у гуртожиток, де дружно і весело, і до того ж дешево (всього 230 грн./місяць) проживають студенти філософсько-теологічного факультету, в якому атмосфера – у всьому наближена до домашньої, родинної;
- 5) 31-го серпня не забути взяти участь в Урочистій академії – посвяті першокурсників у студенти, що обов'язково залишить приємний і незабутній спомин чи не на все життя, а головне – утвердить вас у правильності вибору спеціальності й місця навчання;
- 6) 1-го вересня влитися у студентську сім'ю філософсько-теологічного факультету і приступити до занять, а отже, поринути у незвіданий і такий багатообіцяючий світ науки й культури, без чого самореалізація й особистісне самоствердження навряд чи можливі;
- 7) знайти собі нових друзів, щоб активно долучитися до всього, що зветься Студентським Життям-Буттям і є чи не найважливішим складником Формули Особистого Успіху.

Вступити на навчання за магістерською програмою – ще легше, а водночас престижніше та відповідальніше. Для зарахування необхідно подати у Приймальну комісію документи про неповну вищу освіту (диплом бакалавра з додатком), написати заяву та пройти внутрішнє тестування (докладніше дивіться на сайті Приймальної комісії).

Отож, ласкаво запрошуємо до нас на навчання. До нас – це до Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича на філософсько-теологічний факультет, з якого фактично бере свій початок академічна освіта на Буковині.

Вступайте на класичні спеціальності – філософію, богослов'я, релігієзнавство, культурологію, адже вони не старіють з часом, а стають дедалі популярнішими, адже відкривають перед тими, хто їх опанує, нові параметри для самоствердження та чим раз ширші перспективи для працевлаштування в сучасних складних і суперечливих умовах соціокультурних змін, об'єктивно умотивованих логікою самого життя.

Випускники філософсько-теологічного факультету – це справжні професіонали, серед яких багато відомих науковців, церковно-релігійних діячів (в т. ч. й патріархів, зокрема, предстоятелем Болгарської Церкви свого часу був випускник Греко-православного теологічного факультету Чернівецького університету, а у наш час серед його випускників 5 єпископів і сотні ієреїв та протоієреїв), освітян, політиків, державних управлінців, журналістів, менеджерів, експертів, аналітиків, працівників соціальної сфери, консультантів силових відомств, правозахисних організацій, органів влади, кінорежисерів, теле- та радіоведучих, продюсерів.

Безперечно, досягнути власного успіху їм допомогла особлива культура мислення і природна здатність розвиватися, які формуються саме завдяки гуманітарно-філософській та фундаментальній теологічній освіті. Сучасна гуманітарна освіта вигідна передусім тим, що вона не зосереджує увагу і внутрішній потенціал молодої людини на хибному розумінні потреби набуття специфічних професійних навиків і вмінь, які мінливий світ зовсім скоро може визнати непотрібними, а формує широкий кругозір, навчає критично мислити, об'єктивно оцінювати суспільно-історичні події та явища, писати прозу, публіцистику та вірші, спостерігати, узагальнювати та прогнозувати.

А це ніколи не перестане бути актуальним.

